

fig bekendte med Valglisten uden for den Tid, i hvilken de ligge fremme til offentlig Efterhyn. Saa kom der imidlertid en tredje Bestemmelse den 1ste Januar 1890, som gaar ud paa, at ganske vist have Vælgerne en vis Ret til at gøre sig bekendte med Valg- og Stemmelisterne, men ikke paa anden Maade, end at de dog skulle godtgøre en retlig Interesse i at faa Afstemningen at se. Ved det sidste Cirkulære er Udgangen altsaa begrænset til, at nogle enkelte her i Samfundet, som ere i Stand til at godtgøre en vis Interesse i at se Stemmelisterne, kunne faa Lov dertil, men alle andre ikke. Dermed er man kommen ind paa den Halv- heds ved Afstemningen, at den hverken er offentlig eller hemmelig, ikke offentlig, fordi ikke alle og enhver kunne blive bekendt dermed, men dog saa meget offentlig, at enhver, der kan godtgøre at have Interesse deraf — jeg ved for Næsten ikke, hvilken Interesse det skal være — kan faa Afgang dertil. Og naar man nu har Eksempler paa, at formaende Medlemmer af vort Samfund, Arbejdsgivere eller Embedsmænd, have været i Stand til at vide temmelig nøjagtig, hvorledes deres undergivne have stemt ved det foregaaende Valg, tror jeg, at den Valgordning, man nu har, er en af de allerværste, man omtrent kan tænke sig, thi derved giver man netop alle dem, der have Indflydelse paa andre og økonomisk Herredomme over andre — eller om just ikke alle, saa dog en stor Del af dem — en Chance for at kunne gøre sig bekendte med Afstemningerne og bruge dem paa den Maade, de ønske, men den store Masse af Befolkningen har ikke Lov til at faa noget at vide i den Henseende. Jeg ønsker ikke heller, at vi skulle have offentlig Afstemning, tværtimod, jeg ønsker, at vi skulle have hemmelig Afstemning, men jeg ønsker, at den skal være fuldstændig hemmelig, saa at ingen kan faa at vide, hvorledes en Vælger har stemt, thi derved, antager jeg, at vi faa det sandeste Udtryk for et Valg, som det overhovedet er muligt at tilvejebringe. Jeg kan ikke tillægge den Omstændighed videre Betydning, naar nogen vilde være paatrængende og efter et Valg spørge en Vælger: Hvorledes har Du stemt, at han da vilde kunne faa til Svar: Hvad kommer det Dig ved, eller at Vælgeren maatte vilde give en usandsferdig Forklaring. Jeg kan ikke indse, at der derved sker nogen Slappelse af den offentlige Moral. Derimod tror jeg, at der sker en uhyre Slappelse af den offentlige Moral, naar Vælgerne gaa til Valghandlingen, fordi de for det første ikke tør blive hjemme, og for det andet ikke tør stemme uden paa en

vis Maade. Og det foreligger der en hel Række Eksempler paa, at saaledes ere Forholdene mange Steder. Det tror jeg er en uhyre Svækkelse af den offentlige Moral, og derfor vil jeg ogsaa i dens Interesse meget anbefale Gennemførelsen af dette Lovforslag, som efter min Formening vil føre os derhen, hvor vi efter en fri Forfatning skulle være, nemlig at Rigsdagen virkelig bliver et Udtryk for den store Befolknings politiske Overbevisning.

Formanden: Det ærede 3dje Medlem for 7de Kredts har Ordet for en kort Bemærkning.

Madjen-Nygdal: Da det ærede 6te Medlem for 2den Kreds (P. G. C. Jensen) forlangte Ordet i Anledning af min Udtalelse om, at dette Lovforslags Hovedtanke var saa retfærdig og billig, at der egentlig ikke kunde gøres virkelig begrundede Indvendinger derimod, tænkte jeg ved mig selv: Nu saa vi altsaa for første Gang her i dette Ting at høre virkelige Modgrunde. Men jeg blev stuffet i denne Tanke, jeg hørte ingen Modgrunde. Det ærede Medlem indskrænkede sig tværtimod til at henvise til, hvorledes man har stiftet i Frankrig. Det forekommer mig, at det ærede Medlems Henvisning er et yderligere Bevis for, at man ikke har virkelige Grunde at anføre mod Lovforslagets Hovedtanke. Naar det ærede Medlem gif saa vidt, at han sagde, at denne Stiftelsen i Frankrig fra hemmelig til offentlig Afstemning betød, at det ikke var saa let at gennemføre en saadan Forandring, som dette Lovforslag indeholder, forekommer det mig, at det ærede Medlems Henvisning til Frankrig netop beviser det modsatte; da man har kunnet stifte der flere Gange, maa det være temmelig let at gaa fra det ene til det andet. For øvrigt skal jeg slutte med at sige, at dette, at man i Frankrig er gaaet fra Afstemning i enkelte Valgkredse til Listeafstemning, ikke beviser noget med Hensyn til hemmelig eller offentlig Afstemning, idet det ikke udelutter, at man kan have hemmelig Afstemning ved begge disse Afstemningsmaader. Man kan have hemmelig Afstemning lige saa vel ved Listeafstemning som ved Afstemning i enkelte Kredse.

Indenrigsministeren (Hørring): Med Hensyn til Regeringens Stilling til det foreliggende Lovforslag tror jeg at kunne henvise til de Udtalelser, der ere fremkomne ved Behandlingen af Lovforslaget i det andet Ting. Det ærede 2det Medlem for 6te Kredts (S. Pedersen) har allerede henvist til,